

TYTUŁ: W 80 dni dookoła świata **AUTOR:** Juliusz Verne (1828-1905) **PIERWSZE WYDANIE:** 1873 r. **TYP UTWORU:** powieść **TREŚĆ:** Głównym bohaterem opowieści jest angielski dżentelmen – Phileas Fogg, znany jako stateczny, bogaty acz skromny samotnik. Zaskoczeniem dla wszystkich jest zdarzenie, podczas którego zakłada się o 20.000 funtów szterlingów ze swoimi znajomymi z gry w wista, że objedzie świat wokoło w ciągu 80 dni. W podróż rusza z nowo najętym, francuskim służącym – Passepartout (w przekładach polskich – Obieżyświat). Po piętach depcze im angielski detektyw – Fix, który jest przekonany, że to Phileas Fogg jest sprawcą kradzieży znacznej kwoty pieniędzy z londyńskiego banku.

Podróż, odbywana za pomocą wielu środków lokomocji (pociągi, statki parowe, wierzchem na słoniu czy za pomocą bojera) urozmaicona jest przygodami, które przeszkadzają w punktualnym dotarciu do celu. Spośród licznych przygód wymienić można uratowanie przez bohatera Audy, wdowy po hinduskiej maharadzy od rytuału sati (spalenia na stosie pogrzebowym męża), napad Indian na pociąg w czasie podróży przez Stany Zjednoczone, brakiem paliwa na statku płynącym do Europy. Również Fix wielokrotnie utrudnia Foggowi podróż, m.in. rozdzielając go na pewien czas ze swoim asystentem.

Ważnym punktem książki jest paradoks czasowy, związany z okrążaniem Ziemi w kierunku wschodnim. Wskutek tego dla podróżnych dni są krótsze. Fogg zlicza kolejne dni podróży i przekonany jest, że wrócił do Anglii w ostatnim dniu. Jednak, już na angielskiej ziemi, zostaje zatrzymany przez Fixa i spędza ostatnią, kluczową dla wygrania zakładu noc w areszcie. Następnego ranka okazuje się, że prawdziwi złodzieje zostali zatrzymani. Fogg, pewien, że przegrał, zostaje zaskoczony informacją, że wskutek podróży dookoła świata zyskał jeden dzień, dzięki któremu jawia się w klubie Reforma dokładnie na

oznaczoną godzinę i wygrywa zakład. Książka kończy się małżeństwem Fogga i Audy.

STRESZCZENIE: Akcja utworu rozpoczyna się w 1872 r. w Londynie. Główny bohater powieści, pan Phileas Fogg (czyt. Filias Fogg) był bardzo bogatym angielskim dżentelmenem i członkiem klubu "Reforma". Był tak tajemniczy, że nawet jego koledzy nie wiedzieli o nim za wiele. Każdy jego dzień wyglądał tak samo: pobudka, poranna toaleta, lekkie śniadanie, wyjście do klubu - śniadanie, czytanie prasy, gra w wista, obiad, rozmowy z klubowymi kolegami, powrót do domu.

2 października 1872 r. Phileas zwołał swego lokaja za to, że ten podał mu wodę do golenia o temperaturze 84° Fahrenheita, podczas gdy Fogg życzył sobie, aby miała ona zawsze 86°F. Przyjął więc do pracy nowego służącego - Francuza imieniem **Jean Passepartout** (czyt. Paspartu). W niektórych polskich wydaniach nazywano go Janem Obieżyświatem. Miał on około 30 lat i w życiu zajmował się wieloma rzeczami: był wędrownym śpiewakiem, woltyżerem w cyrku, linoskoczkiem, nauczycielem gimnastyki, strażakiem i w końcu lokajem.

Następnie Phileas udał się do klubu "Reforma", gdzie w trakcie gry w wista, dżentelmeni poruszyli temat kradzieży 55 tys. funtów z pewnego banku. Wspólnie zastanawiali się czy złodziej zdoła ukryć się przed organami ścigania. Fogg stwierdził, że Ziemia stała się mniej przestronna, odkąd można ją okrążyć w 80 dni. Jego koledzy podchwycili tę uwagę i od słowa do słowa doszło do zakładu. Phileas założył się, że objedzie świat w 80 dni. Stawką było 20 tys. funtów. Wypisał więc czek i oświadczył, że będzie w powrocie 21 grudnia.

Fogg spokojnie wrócił do domu, wydał dyspozycje przerażonemu lokajowi i razem tego samego dnia wyruszyli w podróż. Zabrał ze sobą podręczną torbę, w której były dwie koszule, trzy pary pończoch, nieprzemakalny płaszcz i 20 tys. funtów.

O 8:45 mężczyźni wyjechali pociągiem do Dover. Wieść o zakładzie i wyjeździe Fogga szybko obiegła cały Londyn, gdzie ludzie zaczęli się zakładać czy dżentelmenowi uda się ów wyczyn. Opublikowano też rysopis złodzieja owych 55 tys. funtów i okazało się, że był to ktoś bardzo podobny do Fogga, przez co padło na niego oskarżenie. Detektyw Fix uznał, że to Phileas ukradł pieniądze z wyruszył za nim w drogę, aby go aresztować.

Fogg i Passepartout popłynęli Kanałem Sueskim do Bombaju. Podróż przebiegła bez przeszkód. Nawet udało im się zaoszczędzić dwa dni. Detektyw Fix miał nadzieję, że w Bombaju będzie mógł zaaresztować Fogga, lecz jeszcze nie dostał on od lokalnych władz nakazu aresztowania. Musiał więc czekać na papiery z Londynu przez co zależało mu na opóźnieniu podróży Fogga. Passepartout przyglądając się religijnym obrzędом wyznawców Zaratustry wszedł do ich świątyni nie ściągając butów. Nie wiedział, że przez to naraził się na karę. Trzech kapłanów siłą zdjął mu buty, a lokaj szybko uciekł na dworzec.

Stamtąd wraz ze swym szefem wyruszył pociągiem do Kalkuty. Trasa liczyła ok 1900 km.

Jak się okazało tory kolejowe nie były w pełni ukończone i podróżni musieli opuścić pociąg. Na szczęście w pobliskiej wiosce, pewien Hindus hodował słonia o imieniu Kiouni. Jako że Phileas nie miał innej alternatywy, ostro licytował kupno zwierzęcia. W końcu udało mu się je kupić za 2 tys. funtów. Udało mu się też znaleźć przewodnika z plemienia Parsów, który umiał takiego słonia prowadzić. W dalszej podróży na słoniu towarzyszył im jeszcze generał Francis Cromarty, który jechał z nimi pociągiem.

W trakcie podróży mężczyźni natrafili na dziwny pochód, w którym uczestniczyli bramini, czyli członkowie najwyższej kasty kapłańskiej; fakirzy oraz pewna młoda kobieta. Okazało się, że był to pogrzeb jej męża i

zgodnie ze zwyczajem miała ona razem z jego ciałem spłonąć na stosie. Fogg postanowił, że muszą uratować kobietę, która niegdyś wbrew swej woli poślubiła starego maharadzę Bundelkundu. Pod osłoną nocy podkradli się więc pod świątynię, w której więziono kobietę, lecz była ona pilnie strzeżona. Następnego dnia, gdy już szykowano się do spalenia kobiety, Passepartout wpadł na fortel. W przebraniu zmartwychwstałego radcy, czyli władcy, zabrał kobietę ze stosu. Zebrani uciekli z przerażenia.

Odtąd uratowana Auda towarzyszyła im w podróży. Tak dotarli do Allahabad, gdzie wsiadli do pociągu. Pożegnali Parsa, któremu oprócz gotówki wręczyli słonia. W trakcie podróży pociągiem, w Banares pożegnali sir Francisa. Odtąd podróżowali w trójkę: Fogg, Passepartout i Auda.

25 października dotarli do Kalkuty, gdzie zatrzymał ich policjant i zawiózł przed oblicze sądu. Okazało się, że zostali oskarżeni o zbezczeszczenie miejsca czczonego przez religię bramińską. Chodziło o to, że w Bombaju Passepartout wszedł do świątyni w butach. Na domiar złego detektyw Fix przywiózł ze sobą przekupionych mnichów z Bangkoku, którzy zeznawali przeciw podróżnikom. Fixowi zależało na opóźnieniu ich podróży. Sąd wydał wyrok skazujący.

Fogg załatwił sprawę wpłacając kaucję po tysiąc funtów za każdego z nich. Dzięki temu byli wolni i udali się na parostatek do Hongkongu. Na statku poznali detektywa Fixa, lecz nie wiedzieli, że jego celem jest aresztowanie Fogga. Fix miał nadzieję na aresztowanie Fogga w Hongkongu, gdyż było to ostatnie angielskie terytorium na planie podróży dżentelmena.

Po drodze trafili na sztorm, przez co przyplłynęli do Hongkongu z opóźnieniem. Ich kolejny statek do Jokohamy powinien być już odpłynąć, ale na szczęście zepsuł się jeden z kotłów i wyjazd był przełożony na kolejny dzień.

Passepartout ruszył do portu zarezerwować miejsca na statek "Carnatic". Spotkał tam detektywa Fixa, który zaprosił go do szynku. Okazało się, że dotarli do palarni opium. Gdy Passepartout był już wstawiony, Fix przyznał mu się, że w rzeczywistości jest inspektorem policji i ma zamiar aresztować Fogga. Pijany Francuz nie dotarł do hotelu.

Nazajutrz Fogg i Auda udali się do portu. Ich statek już odpłynął a Passepartout nadal nie było. Fogg postanowił więc, że popłyną sami. Udało mu się wynająć statek płynący do Szanghaju. Pasowało im to, gdyż z Szanghaju mieli kolejny statek do San Francisco. Napatoczył się też Fix, który wsiadł na ten sam statek.

Passepartout, który zgubił swoich współtowarzyszy wsiadł na statek z Hongkongu do Jokohamy. Tam skończyły mu się pieniądze, więc zaciągnął się do pracy w cyrku. Podczas pierwszego występu zauważył na publiczności Fogga i Audę, który wcześniej byli Szanghaju, ale właśnie przyplłynęli do Jokohamy. Na ich widok lokaj opuścił swoje miejsce w ludzkiej piramidzie, którą zbudowali na scenie, przez co wielu cyrkowców upadło i poobiętało się.

Tak właśnie przypadek sprawił, że podróżnicy ponownie się odnaleźli. Już razem wyruszyli w dalszą podróż statkiem do San Francisco.

Podczas podróży przez Ocean Spokojny Auda okazywała swe zainteresowanie Phileasem, lecz flegmatyczny Anglik wcale tego nie zauważał. Fix ukrywał się na statku. Miał już nakaz aresztowania, ale poza terytorium angielskich wpływów, nie miał on mocy prawnej. Gdy przypadkiem Fix natrafił na Passepartout, ten wymierzył mu prawy sierpowy. Detektyw wyjaśnił mu jednak, że odtąd stoi po stronie Fogga i że zależy mu aby ten dotarł do Londynu. Statek zgodnie z planem wypłynął do portu w San Francisco 3 grudnia.

Podróżni udali się na śniadanie w stylu

amerykańskim w hotelu Intercontinental. Następnie zwiedzali miasto. Trafili na spotkanie przedwyborcze dwóch ugrupowań. Wybierano bowiem sędziego pokoju. Rywalizowały ze sobą partie Kamerfielda i Mandiboya. Nie wiadomo kto wygrał, gdyż zrobiło się ogromne zamieszanie i doszło do rękoczynów. Ktoś próbował uderzyć Fogga, lecz Fix go obronił. Jakiś Janke - pułkownik Stamp Proctor - znieważył Phileasa, przez co dżentelmen poprzysiągł mu zemstę.

Turyści wyszli cało z opresji lecz musieli kupić nowe ubrania. Wieczorem wsiedli na pociąg do Nowego Jorku.

Podróż przez całe Stany nie obyła się bez przygód. Najpierw stado bizonów zatrzymało pociąg na trzy godziny.

Innym razem jeden z Mormonów wygłosił w wagonie przemówienie o historii swego kościoła. Passepartout, który był kawalerem bardzo współczuł Mormonowi, gdyż ci praktykowali wielożenstwo. Pociąg zatrzymał się na stacji Ogden. Fogg, Fix, Passepartout i Auda udali się na zwiedzanie Salt Lake City. Po powrocie ruszyli w dalszą podróż pociągami.

Gdy dotarli do Medicine Bow okazało się, że most jest uszkodzony. Maszynista zaproponował, aby przejechać go "pełną parą". Wszyscy prócz Passepartout zgodzili się. Lokaj nie zdolał przemówić podróżnym do rozsądku. Na szczęście udało się przejechać, lecz gdy byli już po drugiej stronie, most się zawalił.

Okazało się, że tym samym pociągami podróżował Stamp Proctor, który niedawno znieważył Fogga. Gdy mężczyźni się spotkali, umówili się na pojedynek w Plum Creek. Ostatecznie do pojedynku nie doszło, gdyż na pociąg napadli Indianie z plemienia Sioux. Rozpoczęła się regularna strzelanina. Indianie grabili kufry i walizki. Podróżni musieli za wszelką cenę zatrzymać pociąg. Udało im się to dzięki dzielnemu Passepartout, który pod pokładem pociągu dotarł do samego przodu i udało mu się odtączyć lokomotywę.

Nadeszli żołnierze i udało się odeprzeć atak Indian. Okazało się, że lokaj i kilka innych osób zostali pojmani. Fogg postanowił, że wyruszy z żołnierzami, aby ich odbić. Phileas wziął ze sobą 30 żołnierzy i obiecał im, że dostaną 1000 funtów jeśli odbiją zakładników. Udało im się to i nad ranem wszyscy powrócili na stację. Fix wiedząc, że Foggowi zależy na jak najszybszym dotarciu do Nowego Jorku, obliczył, że zabraknie mu 8 godzin. Zaproponował więc, żeby udali się na saniach z żaglami, które to oferował im pewien Amerykanin. Na saniach dotarli do Omaha, gdzie wsiedli do pociągu do Chicago. Stamtąd udali się do Nowego Jorku. Gdy tam dotarli okazało się, że statek do Liverpoolu odpłynął 45 min wcześniej.

Phileas nie poddał się. Sytuacja była trudna, gdyż inne statki odpływały zbyt późno lub były zbyt wolne, żeby zdążyć na czas. Udał się więc nad rzekę Hudson i obserwował statki. Wypatrzył tam parowiec Henriette o żelaznym kadłubie i drewnianej nadbudowie. Fogg porozmawiał z jego kapitanem, Speedem i okazało się, że płyną do Bordeaux we Francji. Za sowitą opłatą w wys. 2 tys. funtów od osoby, kapitan zgodził się ich zabrać ze sobą.

Gdy wyruszyli, Fogg przekupił całą załogę, aby płynęli nie do Francji, lecz do Anglii. Ci się zgodzili. I tak szczerze nie przepadali za swoim kapitanem, którego uwieźli. Od teraz Phileas dowodził i okazało się, że był wytrawnym żeglarzem. Statek płynął pełną parą i niestety nie wystarczyło węgla. 18 grudnia Fogg wezwał do siebie wściekłego kapitana i zaproponował, że kupi statek. Zapłacił za niego 60 tys. dolarów i oświadczył, że kadłub i maszyny pozostaną jego. Kapitan zgodził się i od razu złagodził.

Zaczęto rozbierać drewniane elementy statku i palić nimi w piecu. Statek od razu przyspieszył i tak dotarli do Queenstown w Irlandii. Stamtąd ruszyli pociągami do Dublina, a z Dublina statkiem do Liverpoolu,

gdzie zdarzyła się tragedia. Fix nie dotrzymał słowa, aresztował Fogga i zamknął go w celi. Passepartout wyrzucił sobie, że nie poinformował Fogga o tym kim był Fix. O drugiej trzydziści Phileas został wypuszczony, gdyż okazało się, że prawdziwy złodziej już od trzech dni przebywał w areszcie. Fogg wychodząc wymierzył Fixowi zamaszty cios.

Niestety podróżnicy stracili dużo cennego czasu i zwycięstwo zakładu wisielo na włosku. Szybko ruszyli pociągami do Londynu.

Pan Fogg okrążył świat w 80 dni i spóźnił się o 5 min. Przegrał zakład. Zamknął się w swym mieszkaniu. Stracił prawie 20 tys funtów na wyjazd i musiał wypłacić 20 tys. za przegrany zakład. Fogg posmutniał, nie jadał posiłków. Przeprosił za swoje zachowanie panią Audę, która zamieszkała w jednym z pokoi. Było mu przykro, że nie będzie mógł zabezpieczyć jej pobytu w Anglii, gdyż pozostał bez grosza. Auda jednak była w nim zakochana i oświadczyła mu się. Fogg odparł, że też ją kocha i zgodził się na ślub, który zaplanowali na następny dzień w poniedziałek.

Passepartout poszedł do wielbego Wilsona, zaklepać termin ślubu. Tam dowiedział się, że nazajutrz nie jest poniedziałek, lecz niedziela. Lokaj wystrzeżił jak z procy powiadomić o tym swego pana. Okazało się, że podróżując na wschód, Fogg zyskał jeden dzień. Ukończył więc podróż w 79 dni. Gdy się o tym dowiedział, szybko ruszył do klubu reforma i zdążył punktualnie. Miał być najpóźniej o 8:45. Dotarł o 8:44 i 57 sekund, a więc 3 sekundy przed czasem.

Fogg wygrał zakład. Finansowo nie wyszedł na tym wspaniale, gdyż koszty podróży wyniosły ponad 19 tys. funtów. To co mu zostało podzielił między Fixa i Passepartout odliczając kwotę za gaz do piecyka, który lokaj zostawił włączony przez cały czas ich nieobecności

Największą nagrodą dla Phileasa było poznanie Audy, którą poślubił dwa dni później. Ich świadkiem był

oczywiście niezawodny Passepartout.

BOHATEROWIE:

Fileas Fogg – główny bohater powieści, angielski dżentelmen noszący niższy tytuł szlachecki. Ekscentryk o bardzo uporządkowanym trybie życia. Ocytany i znający się na geografii oraz podróżach. Lubił matematyczną precyzję i wszystko robił według dokładnych kalkulacji. Czas spędzał w klubie „Reforma” na studiowaniu prasy i grze w wista. Mimo, że wydawało się, iż nigdy nie wyjeżdżał poza Londyn podjął się osiemdziesięciodniowej wyprawy dookoła świata, by wygrać zakład. Chociaż nie wzbogacił się dzięki wygranej zyskał miłość pięknej Hinduski.

Jean Passepartout (Jan Obieżyświat) – Francuz, który po bujnym życiu pełnym przygód i pełnienia wielu ról wyjechał do Anglii, by pracować jako lokaj. Wierzył, że praca zapewni mu spokój i da wytchnienie. Był typowym paryżaninem. Miał bardzo pogodne usposobienie, ale łatwo się również irytował. Podczas podróży z Foggiem wiernie mu służył, wykazał się także kilka razy wielką odwagą, ratując innym życie.

Fix – detektyw, chudy i mały człowiek o nerwowej, inteligentnej twarzy, który często marszczył brwi. Spod jego długich rzęs błyskały ogniste oczy. Należał do detektywów i agentów, którzy po okradzeniu Banku Anglii poszukiwali złodzieja w wielu portach świata. Uważał swój zawód za trudną sztukę, wymagającą intuicji i sprytu. Fix wypatrywał złodzieja w Suezie i rozpoznał go w Foggu. Odtąd wciąż podążał jego śladem, dążąc do aresztowania podejrzanego. Nie sprzyjało mu szczęście i nakaz aresztowania wciąż nie nadchodził. Podróżował więc śledząc Fileasa przez Bangkok, Kalkutę, Hongkong, Stany Zjednoczone. Oszukał Obieżyświata, by wyciągnąć z niego niezbędne informacje o jego panu. Potem wyznał mu prawdę. Ostatecznie doszło do aresztowania w porcie w Liverpoolu, jednak szybko okazało się, że prawdziwy

przestępca został już ujęty. W geście wybaczenia otrzymał od Fogga do podziękowań pozostały z wygranej tysiąc funtów.

Francis Cromarty – generał, którego na swej drodze spotkał Fogg - towarzyszył mu na „Mongolii” podczas rejsu z Suezu do Bombaju, a następnie w pociągu do Chelby oraz podczas przeprawy przez lasy indyjskie i w pociągu z Allahabadu do Benares. Miłośnik gry w wista. Był wysokim blondynem liczącym sobie około pięćdziesięciu lat. Jego oddział stacjonował w okolicach Benaresu. Wsławił się podczas tłumienia powstania sepjów. Był dobrym kompanem i brał udział w uwolnieniu Audy – hinduskiej wdowy. Uważał Fogga za oryginała.

Auda – pochodziła z Bangkoku z kupieckiej rodziny, została wychowana w kulturze angielskiej. Wyznawała religię Parsów. Urodziwa kobieta o białej skórze i pięknych oczach. Po śmierci rodziców została wydana za starego maharadzę Bunkerunda. Gdy jej mąż wkrótce zmarł, miała zostać wraz z nim spalona na stosie. Została uratowana dzięki poświęceniu pana Fogga i pomysłowości Obieżyświata. W obawie o swoje życie podróżowała z Foggiem przez Hongkong, aż do Anglii. Podczas wyprawy była coraz bardziej zauroczona angielskim dżentelmenem, jednak ten nie odwzajemniał jej uczuć. Po przyjeździe do Londynu oświadczyła się Foggowi, a ten wyznał jej miłość.

John Bunsby - pilot i właściciel „Tankadery” - statku, który przewiózł Fogga z Hongkongu do Szanghaju. Stary wyga morski i szypcerz, barczysty człowiek lat około czterdziestu pięciu, opalony na czarno o twarzy energicznej i bystrych oczach, pewny siebie i solidny, budzący zaufanie. Dbał o swój statek i wygrywał na nim liczne zawody. Nie ugiął się i prowadził statek podczas sztormu, dzięki czemu Fogg zdążył na kolejny statek. Za poświęcenie otrzymał sowitą nagrodę.

Andrew Speedy – kapitan parostatku towarowego „Henrietta”. Kursował m. in. między Nowym Jorkiem a Bordeaux. Załoga nie przepadała za nim. Został uwięziony na własnym statku, gdy nie zgodził się płynąć do Liverpoolu. Ostatecznie z zyskiem odsprzedał statek Foggowi.

Andrew Stuart - inżynier, John Sullivan - bankier, Samuel Fallentin – bankier, który uważał Fogga za dziwaka i pedanta, a jego zamiar za pozbawiony rozsądku, Gauthier Ralph, dyrektor Banku Angielskiego – koledzy Fileasa Fogga z klubu „Reforma”. Fogg grywał z nimi chętnie w wista. Podczas jednego ze spotkań doszło do jego zakładu z członkami klubu o dwadzieścia tysięcy funtów. Przedmiotem zakładu była możliwość przebycia drogi dookoła świata w ciągu osiemdziesięciu dni.

Albermale - angielski lord i członek klubu „Reforma”. Marzył niegdyś o wyprawie dookoła świata, dlatego wierzył w zwycięstwo Fogga. Postawił na niego niemałe pieniądze. Nie zdraził się krytyką i wątpliwościami związanymi z wyprawą Fileasa.

Jakub Forster – służący Frogga. Został zwolniony, ponieważ woda do golenia, którą przygotował dla swego pana była o dwa stopnie za ciepła.

William Batulkar - dyrektor japońskiej trupy aktorów „Długie Nosy”, dającej ostatni występ w Jokohamie, przed wyjazdem do Stanów Zjednoczonych. Wyróżniła go gęsta broda. Zatrudnił jako akrobatę Obieżyświata. Gdy ten popsuł przedstawienie otrzymał od Fogga żądane odszkodowanie.

William Hitch - amerykański misjonarz mormoński. Obieżyświat uczestniczył w jego wykładzie na temat mormonizmu podczas jazdy pociągiem z San Francisco. Wysoki, smagły, o czarnych wąsach, nosił czarny cylinder, kamizelkę, spodnie i pończochy oraz biały krawat i rękawiczki z psiej skórki. Wsiadł w miejscowości Elko.

Stamp Proctor – amerykański pułkownik,

Jankes. Po raz pierwszy obraził Fogga podczas mityngu wyborczego, był jednym ze zwolenników Mandiboya na wiecu w San Francisco. Ponownie stał się z Foggiem podczas podróży pociągiem z San Francisco. Pragnął pojedynkować się z Anglikiem. Starciu przeszkodził atak Siuksów, podczas którego mężczyzna dzielnie walczył. Był impulsywny i wulgarny.

CHARAKTERYSTYKA PHILEASA FOGGA:

Fileas Fogg to angielski dżentelmen noszący tytuł „esquire” (tytuł niższej szlachty). Mieszkał w Londynie przy Saville Row w Burlington Gardens siedem. Był członkiem londyńskiego klubu „Reforma”. Był osobą zagadkową, wytworną i urodziwą, dlatego doskonale reprezentował angielskie środowisko. Niektórym przypominał Byrona, jednak w porównaniu z nim nosił wąsy i faworyty, a ponadto zachowywał duchową równowagę.

W oczach Obieżyświata Fogg był okocierdziesięcioletnim mężczyzną, o szlachetnej, pięknej twarzy, lekkiej postaci, której nie szpecila lekko już zaznaczająca się tusza. Był blondynem, miał gładkie i szerokie czoło, bladą cerę i wspaniałe zęby. Cechował go spokój, jednak widać było że należy do ludzi czynnych. Jego spojrzenie było jasne i badawcze. Nie pozwalał sobie na zbyteczne gesty.

Był Anglikiem w każdym calu, jednak nietypowym londyńczykiem. Nie interesowała go giełda, ani banki. Nie zajmował się też transportem, nie był przemysłowcem, kupcem, rolnikiem, a jego nazwisko nie figurowało w księgach adwokackich czy sądowych. Wystrzegał się wszelkiego rodzaju stowarzyszeń. Był człowiekiem bogatym, ani zbyt rozrzutnym, ani zbyt skąpym. Znał się na geografii i podróżowaniu, jednak nie opuszczał Londynu. W klubie czytał prasę i z powodzeniem grał w wista. Był zamknięty w sobie, mówił mało i lakonicznie. Prowadził uporządkowany tryb życia – co dzień z matematyczną precyzją wykonywał te same czynności. (np. spożywanie

posiłków o określonej porze przy tym samym stoliku).

Mężczyzna zawsze był opanowany, cechowała go ścisłość i matematyczna dokładność. Podczas podróży prowadził skrupulatne zapiski. Dzięki nim obliczał czy zyskał czas czy też stracił cenne godziny. Nie przejmował się jednak niedogodnościami i przeszkodami. Generał Cromarty uważał Fileasa za niezwykle oryginalną, jednak pozbawionego uczuć i przypominającego bezduszną indywidualność. Jednak w chwilach próby mężczyzna okazywał wielkie serce np. wówczas, gdy postanowił uwolnić kobietę w Indiach, która miała zostać skazana na spalenie żywcem. Podobnie zachował się, gdy Obieżyświat został porwany przez Siuksów. Za swój obowiązek uznał ratowanie lokaja i wyznaczył dodatkową nagrodę za odbicie jeńców.

Pod niewzruszoną maską Fileas Fogg miał jednak prawdziwe uczucie, a jedynie ich nie okazywał. W pewien sposób był nieśmiały, dopiero Auda – Hinduska, którą uratował oświadczyła się mu, a wówczas zapewnił o swoim uczuciu. Jedną z głównych cech bohatera są także upór i konsekwencja. Przez cały okres podróży nie stracił nadziei w sukces zakładu. Konsekwentnie przebywał kolejne etapy drogi, mierząc się w wieloma przeciwnościami. Dzięki temu ostatecznie wygrał. Zakład był dla niego kwestią honoru. Nie liczył na finansowy zysk.

CHARAKTERYSTYKA JEANA PASSEPARTOUT:

Obieżyświat był służącym, z pochodzenia Francuzem. W domu Fogga który zajął miejsce zwolnionego Jakuba. Był typowym paryżaninem. Miał wydatne wargi, łagodną i życzliwą naturę, a także poczciwą i okrągłą głowę. Miał niebieskie oczy, rumianą cerę, „twarz do tego stopnia pucułowata, że mógł przy uśmiechu ujrzeć własne policzki”, miał też szeroką pierś i masywną sylwetkę, która zdradzała jego fizyczną siłę, którą rozwinął za młodu. Posiadał też czarną czuprynę.

Młodość spędził na włóczędztwie i pragnął ustabilizowanego życia, dlatego przyjechał do Anglii. Jak każdy Francuz był gadułą. Łatwo przystosowywał się do zmieniających się okoliczności. Człowiek uczciwy o bogatym doświadczeniu (wołyżer, linokoczek, śpiewak i strażak). Był zmęczony tułaczym życiem i szukał domowego zacisza. Mimo początkowej niechęci podróż wydawała mu się ciekawa. Zwiędział napotykanego po drodze miasta, przyglądał się ludziom. Wykazał się też niesłychaną odwagą, gdy uratował Audę przed splotem na stosie przy ciele zmarłego męża, a także podczas napadu Siuksów na pociąg, gdy udało mu się odczepić lokomotywę. Naraził własne życie – trafił do niewoli Indian. Dzięki aktywnej postawie Fogga udało się go uwolnić.

Jako służący Obieżyświat był sumienny i starał się zawsze wykonywać jak najlepiej swoje obowiązki. Jedynie raz, upity przez podstępnego Fixa, nie zdążył powiadomić swego pana o zmianie godziny odpłynięcia parostatku. Podziwiał pana Fileasa, wierzył w jego uczciwość i szlachetność. Przejmował się jego zakładem bardziej niż on sam. Denerwował się, gdy coś szło nie tak, przez co pokazywał, że jest w gorącej wodzie kąpany.

Stuga Jan to najbardziej komiczny bohater powieści. Przekonujemy się o tym, gdy w Jokohamie sprzedaje swoje ubranie i przystępuje do grupy cyrkowców. Umie też radzić sobie w każdej sytuacji. Jeśli wszystko idzie zgodnie z planem tryska humorem, który przenosi się na innych (widać to m. in. podczas rejsu „Henrietta”). Obieżyświat to postać, która wzbudza w czytelniku wielką sympatię. Jego otwarta postawa i gotowość poświęcenia dla innych w pełni zasługują na podziw.

PLAN WYDARZEŃ:

1. Przyjęcie nowego lokaja – Jana Obieżyświata przez Anglika Fileasa Fogga.
2. Dyskusja członków klubu „Reforma” o kradzieży w banku.

3. Zakład o możliwość odbycia podróży dookoła świata w osiemdziesiąt dni.

4. Wyjazd pana i nowego lokaja w podróż.

5. Przyjazd Anglika i lokaja do Suez.

6. Rozpoznanie w Foggu złodzieja przez detektywa Fixa.

7. Podróż na parowcu „Mongolia” do Bombaju.

8. Nieświadome złamanie religijnych nakazów przez Obieżyświata w Bombaju.

9. Przerwanie podróży spowodowane brakiem fragmentu trasy.

10. Podróż na słoniu do Allahabadu.

11. Uwolnienie Hinduski – Audy z rąk fanatyków – braminów.

12. Oskarżenie Obieżyświata i Fogga w Kalkucie.

13. Towarzystwo Fixa podczas podróży.

14. Podróż parowcem „Rangun” do Hongkongu.

15. Sztorm opóźniający przybycie do portu.

16. Radosna wieść o opóźnieniu odpłynięcia statku „Carnatic” do Jokohamy.

17. Utrata świadomości Obieżyświata pod wpływem „zakrapianego” spotkania w szynku z Fixem.

18. Odpłynięcie statku bez Fogga.

19. Wynajęcie „Tankadery” przez Fogga i podróż do Szanghaju.

20. Dostanie się Fogga wraz z Fixem i Audą na parostatek płynący do San Francisco.

21. Przypadkowe odnalezienie klauna – Obieżyświata w Jokohamie.

22. Pakt między Fixem i lokajem.

23. Mityng wyborczy w San Francisco.

24. Podróż przez Amerykę Drogą Żelazną Pacyfiku.

25. Poznanie zwyczajów i historii mormonów przez Obieżyświata.

26. Pojedynek Fogga i pułkownika Proctora.
27. Napaść Siuksów na pociąg.
28. Bohaterski wyczyn Obieżyświata.
29. Odbicie lokaja Jana z rąk Siuksów.
30. Dotarcie do Omaha w saniach z żaglami.
31. Kolejowa podróż do Nowego Yorku.
32. Spóźnienie się na statek do Liverpoolu.
33. Wynajęcie przez Fogga „Henrietty” płynącej do Bordeaux.
34. Uwieszenie kapitana i zmiana trasy.
35. Dotarcie do portu w Queenstown dzięki spaleni części statku.
36. Aresztowanie Fogga przez Fixa w liverpolskim porcie.
37. Przybycie podróżników do Londynu z pięciominutowym opóźnieniem.
38. Oświadczenie Audy i powiadomienie wielebnego o ślubie.
39. Pomyłka w wymierzaniu czasu podróży.
40. Zwycięstwo Fogga w zakładzie.

CZAS I MIEJSCE AKCJI:

Akcja jednej z najbardziej znanych powieści Juliusza Verne, „W 80 dni dookoła świata” rozpoczyna się w środę 2 października 1872 roku. Tego dnia Fogg przyjmuje do pracy nowego lokaja – Jana Obieżyświata, zakłada się z kolegami z klubu „Reforma”, a także wyjeżdża w swą długą podróż. Jego wyprawa trwa dokładnie osiemdziesiąt dni – do klubu powraca w sobotę 21 grudnia 1872 roku o godzinie 8.45. Dzięki podróżowaniu na wschód wędrowcy zyskują jeden dzień, więc jego podróż trwała siedemdziesiąt dziewięć dni.

Miejscem akcji są trzy kontynenty – Europa, Azja i Ameryka Północna, a także oceany – Pacyfik, Atlantyk i Ocean Indyjski. Podróż rozpoczyna się w Londynie stolicy Anglii, gdzie

odwiedzamy mieszkanie Frogga przy Saville Row w Burlington Gardens oraz siedzibę klubu „Reforma”. Z Londynu Fogg uda się do Paryża, stamtąd do Turynu przez Mont Cenis, a następnie do Brindisi gdzie zaokrętował się na parostatku „Mongolia”. Dopłynął następnie do portu w Suezie, gdzie detektyw Fix oczekiwał na rzekomego złodzieja 55 tysięcy funtów.

Z Suezu podróżnicy płyną na „Mongolii” do Bombaju.

Oglądają ze statku Mokkę, mijają cieśninę Bab el-Mandeb („Brama tez”), w paliwo zaopatrzyli się w Steamer-Point. Zawijają także do Adenu. Z Bombaju udają się koleją do Kalkuty. W miejscowości Cholby zmuszeni są przesiąść się na słonia, by przeprawić się przez lasy indyjskie do Allahabadu, skąd mogą podróżować pociągami do Kalkuty. Stamtąd na parowcu „Rangun” udali się przez Singapur do Hongkongu. Tam czekał już opóźniony statek „Carnatic” mający zabrać podróżników do Jokohamy. Drogi Obieżyświata i Fogga rozeszły się. Pierwszy dopłynął do Jokohamy na „Cranaticu”, drugi wynajął „Tankaderę” dopłynął do Szanghaju macierzystego portu statku płynącego do San Francisco o nazwie „Generał Grant”.

W Ameryce podróżnicy przesiedli się na Drogę Żelazną Pacyfiku - kolej przebiegającą przez całe Stany Zjednoczone (od San Francisco, przez Ogden i Omaha do Nowego Jorku), którą można było przejechać przez siedem dni. Wagony przypominały długie wozy, z jednego końca pociągu można było przejść na drugi. Przejechawszy przez prerie pociąg za łańcuchem Humboldta wjechał on do kraju mormonów. 6 grudnia pociąg zbliżał się do Jeziora Stonego. Na stacji Ogden pociąg miał czterogodzinny postój, dlatego przyjaciele Fogga wybrali się na zwiedzanie miasta. O trzeciej przechadzali się ulicami Salt Lake City. Następnie po drodze minęli dolinę Bitter Creek, stan Wyoming i Green River. W Górach Skalistych dotarli do działu wód dwóch oceanów. Wjechali na rozległą równinę. Gdy pewnego dnia pociąg stanął okazało się, że

most w Medecine Bow jest uszkodzony. Po pokonaniu przeszkody kolej mijają przełęcze Cheyenne, Evans, a następnie wjechała w płaskie połacie ziemi. Minęła odbicie do Denver – stolicy Kolorado. Podróżni znaleźli się w Nebrasce, a następnie minęli miasto Julesburg. Atak Siuksów nastąpił nieopodal fortu Kearney. Stamtąd do Omaha podróżni przebyli drogę na saniach z jachtowym osprzętem.

Na miejscu wsiedli do pociągu jadącego do Chicago i przejechali kolejno stany Iowa i Illinois. 10 grudnia dotarli do Chicago. Po zmianie pociągu wędrowcy przemknęli Indianę, Ohio i Pensylanię oraz New Jersey. 11 grudnia dotarli do portu w Nowym Jorku. Nazajutrz w porcie nad rzeką Hudson Fogg wynajął miejsca na płynącej do Bordeaux „Henriecie”. Podstępem zmienił kurs w stronę Liverpoolu. 20 grudnia dostrzeżono brzegi Irlandii. Dwadzieścia cztery godziny przed upływem czasu wędrowcy byli przy porcie w Queenstown. Fogg postanowił dostać się do Londynu tak, jak docierała tam poczta. 21 grudnia przed dwunastą dotarł do liverpolskiego portu, w którym został aresztowany przez Fixa. Po uwolnieniu o trzeciej pan Fogg wynajął pociąg specjalny i ruszył w stronę Londynu.

PROBLEMATYKA:

Głównym tematem powieści „W 80 dni dookoła świata” jest oczywiście tytułowa wyprawa angielskiego dżentelmena – Fileasa Fogga wokół ziemskiego globu. Niezwłocznie po zawarciu zakładu z kolegami z klubu „Reforma” Fogg udaje się w pełną przygodę i niebezpieczeństw podróż. Podczas niej porusza się wieloma środkami lokomocji, by ostatecznie udowodnić, że możliwe jest przebycie świata w osiemdziesiąt dni.

Jednym z głównych problemów ukazanych w powieści jest wpływ rozwoju cywilizacji na ludzkość. Utwór Verne powstał w 1873 roku i odpowiada ówczesnemu stanowi wiedzy i nauki. Wychwalane są takie środki transportu, jak kolej żelazna i szybkie parowce. Dzięki nim świat się skurczył,

a możliwości człowieka zwiększyły się. Technika sprawiła, że mógł on przemieszczać się dużo szybciej niż dotychczas.

W podróży nie jest ważna jedynie współczesna technika pozwalająca na błyskawiczne (jak na tamte czasy) podróżowanie. Istotne są główne cechy charakteru głównego bohatera i jego sługi. Fogg jest wytrwały w swym postanowieniu i niewzruszony. Pokonuje wszelkie niedogodności dzięki szybkim i trafnym decyzjom. Nie żałuje pieniędzy, by wygrać. Jednak w chwilach próby cel podróży wydaje się dla niego nieistotny – udowadnia to, gdy ratuje z rąk fanatyków panią Audę, a także, gdy postanawia odbić Obieżyświata z rąk Indian. W osiągnięciu celu pomaga odwaga i poświęcenie lokaja Jana.

Autor zwraca także uwagę na wielokulturowość i różnorodność świata. Głównie z Obieżyświatem obserwujemy egzotyczne zwyczaje i tradycje, odmiennosć ludzkich typów, istnienie wielu religii. Opowieść zachęca do zwiedzania świata i poznawania innych kręgów kulturowych.